MARK ISHERWOOD MS|AS
Member of the Welsh Parliament for **North Wales**
Aelod Senedd Cymru dros **Ogledd Cymru**

Senedd Cymru
Welsh Parliament

Welsh Conservatives | Ceidwadwyr Cymreig

Peredur Griffiths AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

27 Tachwedd 2025

Annwyl Peredur,

Bil Iaith Arwyddion Prydain (Cymru)

Diolch i'r Pwyllgor Cyllid am eich gwaith craffu ar Fil Iaith Arwyddion Prydain (Cymru) ("y Bil") yn ystod Cyfnod 1 ac am yr adroddiad a gyhoeddwyd ar 10 Tachwedd 2025. Rwyf wedi nodi fy ymateb i gasgliadau ac argymhellion y Pwyllgor yn Atodiad A.

Nid yw wedi bod yn bosibl i mi dderbyn pob un o argymhellion y Pwyllgor, ac rwyf wedi rhoi rhesymau dros hyn yn yr ymateb manwl yn Atodiad A. Hoffwn wneud y pwynt cyffredinol, fodd bynnag, pe bai'r Bil yn symud ymlaen drwy'r broses ddeddfwriaethol, y byddaf yn parhau i ddatblygu'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol a byddaf, wrth gwrs, yn cyhoeddi Asesiad Effaith diwygiedig fel y bo'n briodol.

Yn olaf, roeddwn am ichi wybod y byddaf hefyd yn ysgrifennu at Gadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol a Chadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad mewn perthynas â'u Hadroddiadau Cyfnod 1 hwy, a byddaf yn anfon copïau o'r llythyrau at Gadeiryddion y tri Phwyllgor.

Cofion

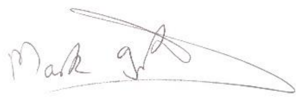

Mark Isherwood AS
Aelod o Senedd Cymru dros Ogledd Cymru

Atodiad A

Ymateb gan Mark Isherwood, AS i Adroddiad y Pwyllgor Cyllid ar Fil Iaith Arwyddion Prydain (Cymru)

Casgliad 1. Mae'r Pwyllgor yn fodlon, ar y cyfan, ar oblygiadau ariannol y Bil fel y'u nodir yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol, yn ddarostyngedig i'r sylwadau a'r argymhellion yn yr adroddiad hwn. **Casgliad 2.**Mae'r Pwyllgor yn croesawu'r dull cydweithredol rhwng yr Aelod sy'n gyfrifol a Llywodraeth Cymru wrth ddatblygu costau'r Bil, ac yn ystyried hyn yn fodel o arfer da ar gyfer Biliau anllywodraethol yn y dyfodol. **Casgliad 3.** Mae'r Pwyllgor yn credu bod y dull o amcangyfrif costau'r Bil drwy weithio ar sail deddfwriaeth gymharol yn gwneud defnydd effeithiol o ddata a methodolegau presennol a bod hyn wedi cynhyrchu trosolwg clir a chredadwy o oblygiadau ariannol y Bil.
Ymateb: Nodwyd Rwy'n falch bod y Pwyllgor yn fodlon ar y cyfan â goblygiadau ariannol y Bil a nodir yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol, fel yr amlinellir yng Nghasgliad 1. Mae fy ymateb i'r sylwadau a'r argymhellion penodol a wnaed gan y Pwyllgor wedi'u nodi ar wahân yn yr ymateb hwn. Rwy'n croesawu'n fawr, ac yn gwerthfawrogi, Casgliad 2 y Pwyllgor ynglŷn â'r dull cydweithredol rhyngof fi fel yr Aelod sy'n gyfrifol am y Bil a Llywodraeth Cymru wrth ddatblygu costau'r Bil. Rwy'n hynod ddiolchgar i Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyfiawnder Cymdeithasol am gydweithio'n agos â mi ar y gwaith o ddatblygu'r Bil. Mae'r dull cydweithredol hwn wedi bod yn amhrisiadwy ar draws pob agwedd ar y gwaith o ddatblygu'r Bil, ac edrychaf ymlaen at weld y cydweithio hwnnw'n parhau wrth i'r Bil fynd rhagddo drwy broses ddeddfwriaethol y Senedd. Rwyf hefyd yn croesawu Casgliad 3 y Pwyllgor yn fawr iawn. Wrth ddatblygu'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol, gwnaethpwyd llawer o waith, gan gynnwys ar ddeddfwriaeth gyfatebol a data presennol, ac rwy'n credu yn wirioneddol fod y costau a nodir yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol mor gadarn ac mor gyflawn ag y gallwn fod wedi'u gwneud.

Argymhelliad 1. Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai'r Aelod sy'n gyfrifol weithio gydag Ysgrifennydd y Cabinet i ddadansoddi manteision cost y Bil ac yn diweddaru'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol i gynnwys rhagor o wybodaeth am y manteision hyn, gan gynnwys sut y cânt eu dadansoddi a phryd y rhagwelir y cânt eu cyflawni.
Ymateb: Derbyn Byddwn yn hapus iawn i weithio gydag Ysgrifennydd y Cabinet, lle bo hynny'n bosibl, i ddadansoddi manteision cost y Bil ymhellach. Fodd bynnag, fel y nodais yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol, bydd y manteision sy'n deillio o'r Bil yn dibynnu'n fawr ar fanylion a chynnwys y strategaeth IAP Genedlaethol a'r cynlluniau IAP. Y strategaeth a'r cynlluniau fydd y prif ddogfennau a fydd yn pennu sut y caiff IAP ei hyrwyddo a'r defnydd ohoni'n cael ei hwyluso yng Nghymru. Heb wybod y manylion llawn o'r hyn y bydd y dogfennau allweddol hynny yn ei gynnwys, ni fydd yn bosibl mesur y manteision cost yn llawn ac yn gywir. Rwyf wedi bod yn glir drwy gydol y broses hon mai Bil fframwaith yw hwn i raddau helaeth ac felly, dylid gadael manylion y Strategaeth a'r Cynlluniau IAP i Lywodraeth Cymru a chyrff cyhoeddus lleol gytuno arnynt. Rwyf hefyd wedi bod yn glir, wrth ddatblygu'r strategaeth a'r cynlluniau IAP, y byddai'n hanfodol ymgynghori â'r gymuned Fyddar ac ymgysylltu â'r Cynghorydd IAP (i'w sefydlu o dan y Bil). Dim ond ar ôl i'r Bil gael ei ddeddfu y gellir ymgymryd â llawer o'r gwaith hwnnw.
Argymhelliad 2. Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai'r Aelod sy'n gyfrifol weithio gyda Llywodraeth Cymru i egluro sut y bydd ei pholisïau IAP presennol a chynlluniedig yn rhyngweithio â darpariaethau'r Bil, er mwyn penderfynu a yw'r amcangyfrifon cost a nodir yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn adlewyrchu gofynion ariannol ychwanegol yn gywir, neu a allai rhai costau eisoes fod wedi'u talu drwy ymrwymiadau presennol.
Ymateb: Derbyn Byddwn yn hapus iawn i weithio gydag Ysgrifennydd y Cabinet, lle bo modd, i egluro sut y bydd ei bolisïau IAP presennol a chynlluniedig yn rhyngweithio â darpariaethau'r Bil. Fel yr amlinellwyd yn ystod y gwaith craffu ar y Bil, mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn gwneud gwaith mewn perthynas â pholisi IAP yn ystod y cyfnod yr wyf wedi bod yn datblygu'r Bil. Mae hyn yn cynnwys sefydlu'r grŵp rhanddeiliaid IAP

sydd bellach wedi cwblhau ei waith ac wedi gwneud argymhellion penodol yn ddiweddar.

Mae'r Llywodraeth hefyd wedi ymrwymo i ddatblygu 'map llwybr Iaith Arwyddion Prydain' a fydd yn ddarn sylweddol o waith a fydd yn helpu tuag at ddatblygu'r strategaeth IAP ac ati. O ganlyniad i'r gwaith hwn, rwy'n hyderus na fydd hyn yn arwain at gostau ychwanegol uwchlaw'r amcangyfrifon a gynhwysir yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol ar gyfer cynhyrchu strategaeth IAP. Pe bai gostyngiad yng nghostau cynhyrchu'r strategaeth IAP, mae'n annhebygol y byddai'n sylweddol. Efallai hefyd y gall y cynghorydd Iaith Arwyddion Prydain a'r panel cynghori neilltuo mwy o amser ac ymdrech ar ddatblygu manylion y strategaeth oherwydd bydd y map llwybr eisoes wedi'i gytuno. Mae'r holl waith hwn, yn fy marn i, yn ategu darpariaethau'r Bil yn hytrach na bod unrhyw waith sy'n gorgyffwrdd.

Nid wyf yn credu y byddai unrhyw ran o'r gwaith a wneir gan Lywodraeth Cymru yn dod o fewn yr amcangyfrif costau a nodir yng ngweddill yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol, gan fod y rhain yn ymwneud yn benodol â'r gofynion ar wyneb y Bil, h.y. datblygu'r Strategaeth IAP, cynlluniau IAP a sefydlu'r Cynghorydd Iaith Arwyddion Prydain a'r panel.

Mae'n anochel y bydd rhywfaint o groesgyffwrdd rhwng polisi IAP parhaus Llywodraeth Cymru a'r camau gweithredu sy'n deillio o'r strategaeth a'r cynlluniau. Dim ond unwaith y bydd manylion y strategaeth a'r cynlluniau yn hysbys y gellir asesu hyn yn gywir.

Argymhelliad 3. Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai'r Aelod sy'n gyfrifol weithio gyda Llywodraeth Cymru i roi rhagor o eglurder ynghylch y costau sy'n deillio o'r Bil i gyrff cyhoeddus rhestredig, yn enwedig mewn perthynas â gweithredu cynlluniau IAP.

Ymateb: Gwrthod

Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol a ystyriwyd eisoes gan y Pwyllgor yn nodi'r costau i gyrff cyhoeddus rhestredig wrth ddatblygu'r cynlluniau IAP sy'n ofynnol o dan y Bil. Rwy'n fodlon bod y costau a ddarparwyd yn hyn o beth yn gywir. Fodd bynnag, o ran y costau i gyrff cyhoeddus rhestredig wrth weithredu'r Bil, bydd hyn yn dibynnu'n fawr ar gynnwys a manylion y strategaeth IAP Genedlaethol a'r cynlluniau IAP.

Bydd rhaid i bob un o'r cyrff cyhoeddus rhestredig benderfynu ar gynnwys ei gynllun IAP ei hun. Bydd gan bob un o'r cyrff cyhoeddus rhestredig y ddealltwriaeth fwyaf o'u hanghenion eu hunain, boed hynny o fewn ardal ddiffiniedig eu hawdurdod lleol neu eu bwrdd iechyd, neu'n fwy cenedlaethol ar gyfer y cyrff cyhoeddus rhestredig hynny sydd â rôl genedlaethol.

Ni fydd yn bosibl datblygu'r cynlluniau IAP ar eu pen eu hunain, gan y bydd angen i gyrff cyhoeddus rhestredig ystyried y Strategaeth Genedlaethol a'r canllawiau cysylltiedig yn gyntaf cyn datblygu a chwblhau eu cynlluniau. Heb wybod manylion llawn yr hyn a fydd yn y dogfennau allweddol hynny, rhaid cyfrif y costau a briodolir i'w gweithredu fel rhai heb eu meintioli.
Argymhelliad 4. Mae'r Pwyllgor yn argymell bod Llywodraeth Cymru yn cynnal adolygiad ôl-weithredu o'r Bil ac iddo gynnwys asesiad o gostau a buddion cyffredinol y Bil ac a yw hyn yn bodloni'r costau disgwyliedig a nodir yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol
Ymateb: Nodwyd Er bod yr argymhelliad hwn wedi'i anelu at Lywodraeth Cymru, yn hytrach na fi fel yr Aelod sy'n gyfrifol am y Bil, nid wyf yn credu y byddai angen 'adolygiad ôl-weithredu' llawn. Mae Adran 7 o'r Bil eisoes yn cynnwys darpariaeth adrodd statudol sy'n ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru baratoi a chyhoeddi adroddiad sy'n asesu'r cynnydd a wnaed o ran hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o IAP yn unol â'r Ddeddf. Mae'n ofynnol cyhoeddi adroddiadau Adran 7 o leiaf unwaith ym mhob cyfnod o 3 blynedd. Mae'r ddarpariaeth adrodd hon yn cyd-fynd yn fras â'r darpariaethau adolygu statudol o fewn Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019, y cyfeiriodd y Pwyllgor atynt yn yr adroddiad. Felly, nid wyf yn credu y byddai angen adolygiad ôl-weithredu ar wahân. Rwy'n cytuno y gallai asesiad o gostau a buddion cyffredinol y Bil, ac a yw hyn yn bodloni'r costau disgwyliedig a nodir yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol fod yn fuddiol. Fodd bynnag, mater i Ysgrifennydd y Cabinet fydd hynny i'w ystyried ac ymateb iddo.